

Gołub, Stanisław

Drugi sezon badań osady wczesnośredniowiecznej w Chełmie, ul. Czarneckiego 8 stan. 144

Archeologia Polski Środkowowschodniej 2, 159-161

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STANISŁAW GOŁUB

**DRUGI SEZON BADAŃ OSADY WCZESNOŚREDNIOWIECZNEJ W CHELMIE,
UL. CZARNECKIEGO 8, STAN. 144**

Celem badań w 1996 roku było szerokopłaszczyznowe odkrycie powierzchni osady w miejscach, przeznaczonych pod zabudowę i rozpoznanie jej zasięgu w kierunkach południowym i wschodnio – zachodnim. Założono wykop 3, stykający się z wykopem 1, z 1995 r. i dokończono badania obiektu 4 – półziemianki o konstrukcji słupowej. Następne wykopy, przylegające od zachodu do wykopu 3 (3A, 3B, 3C) potwierdziły, ciągłość zabudowy w tym rejonie. Obiekty położone były w bliskiej odległości od siebie. Najciekawszy – nr 19, dużych rozmiarów (8–10 m długości, 4–5 m szerokości), składał się z dwudzielnego wypełniska, zagłębionego nieckowato w twardey kredowy calec i części otwartej, zadaszonej na drewnianych słupach (pozostałości 10 dołków postłupowych). W wypełnisku, oprócz wielkich ilości materiału ceramicznego, narzędzi z żelaza (noży, klamr do pasa, jednej ostrogi), zawierał żelazny żużel i ślady przepalenia w warstwach spagowych, sugerujące jego charakter produkcyjny.

Zakończono badania obiektów towarzyszących domostwu odkrytemu w sezonie 1995 r. W wykopie 5 dokończono badanie obiektu 7, jak się okazało jamy gospodarczej, z dużą ilością kości zwierzęcych, ceramiką i kilku fragmentów bransolet szklanych (Ryc. 1).

W długich, łączących się wykopach 4, 4A i 4B (3 m x 31 m), rozpoznano osadę w linii N-S. Łącznie zinventaryzowano 42 obiekty różnego typu, głównie związane z zabudową mieszkalną tego rejonu (ślady po słupach i belkach drewnianych). Dotychczasowe badania wykazują, że osada o charakterze przygródowym, miała ściśle uporządkowaną zabudowę drewnianą, ze stud-

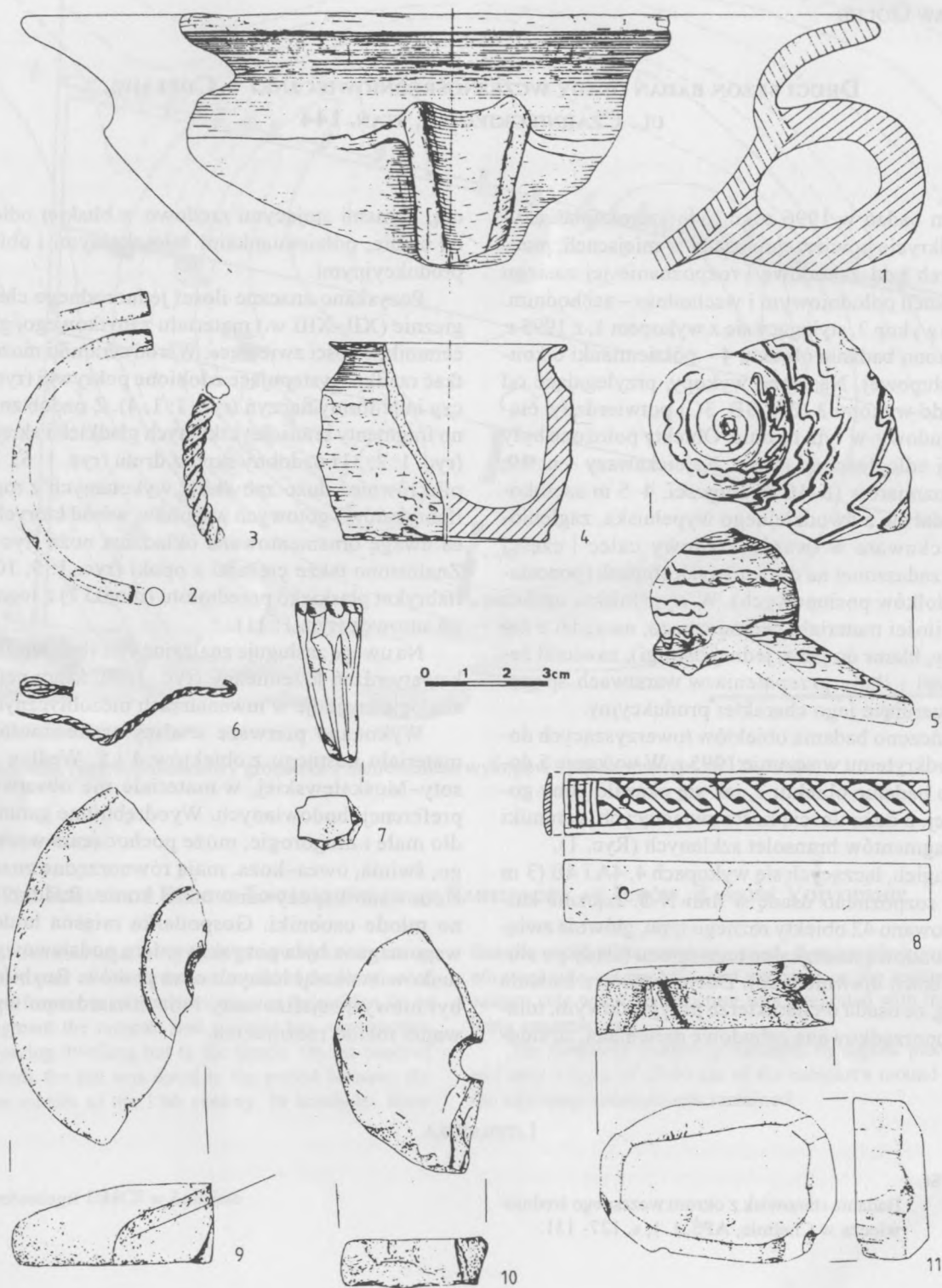
nią, domami stojącymi rzędowo w bliskiej odległości od siebie, półziemiankami mieszkalnymi i obiektami produkcyjnymi.

Pozyskano znaczne ilości jednorodnego chronologicznie (XII–XIII w.) materiału zabytkowego, głównie ceramikę i kości zwierzęce. Wśród ceramikę można spotkać rzadko występujące zdobione pokrywki (ryc. 1: 5), czy inne formy naczyń (ryc. 1: 1, 4). Z ozdób znaleziono fragmenty bransolet szklanych gładkich i skręconych (ryc. 1: 2, 3) i ozdobny skręt z drutu (ryc. 1: 6). Wystąpiło również dużo zabytków wykonanych z rogu, półfabrykatów i gotowych wyrobów, wśród których zwraca uwagę ornamentowana okładzina noża (ryc. 1: 8). Znaleziono także ciężarki z opoki (ryc. 1: 9, 10) i półfabrykat płaskiego przedmiotu (ikonki ?) z tego samego surowca (ryc. 1: 11).

Wykonano pierwsze analizy archeozoologiczne materiału kostnego z obiektów 4 i 5. Według A. Lasoty–Moskalewskiej, w materiale nie obserwuje się preferencji hodowlanych. Wyodrębnione gatunki: bydło małe i długorogie, może pochodzenia wschodniego, świnia, owca–koza, mają równorzędne znaczenie. Hodowano i spożywano także konie. Rzadko zabijano młode osobniki. Gospodarka mięsna hodowlana wspomagana była pozyskiwaniem podstawowych gatunków zwierząt leśnych oraz ptaków. Rozbiór tuszy był niewyspecjalizowany i nie stwierdzono występowania metod rzeźnickich.

LITERATURA

- Gołub St.
1996 Badania stanowisk z okresu wczesnego średniowiecza w Chełmie, APŚ, t. 1, s. 127- 131.

Ryc. 1. Chełm, stan. 144, ul. S. Czarnieckiego 8. Wybór ceramiki, ozdób ze szkła i brązu oraz zabytków z opoki (rys. G. Nowakowska).

STANISŁAW GOŁUB

**THE SECOND FIELD SEASON AT AN EARLY MEDIEVAL SETTLEMENT, SITE 144,
IN CHELM, S. CZARNECKI STREET**

The aim of the excavation was to determine the limits of the settlement towards the south and examination of sections designated for new construction. Three trenches with extensions demonstrated a regular planning of the settlement. The dwelling buildings were rectangular in plan and the semi-subterranean huts of the timber-post type of construction were situated in rows. Workshops were also di-

covered which were most probably connected with iron smelting.

A huge number of artefacts was obtained, mainly ceramics and animal bones, among which the most significant are unknown forms of vessels, ornamented lids, bronze and glass jewellery, engraved bone objects and iron items such as buckles, a fragment of spurs and fragments of axes.

Usługi Archeologiczne Chełm

Fig. 1. Plan of the excavation site 144 in Chełm, S. Czarniecki Street. The plan shows the layout of the structures, including the semi-subterranean huts and the timber-post construction. The cross-section on the right illustrates the vertical profile of the structures, showing the ground level, the semi-subterranean floor, and the timber posts.